

KÖRKÉP

A mezőgazdasági szövetkezetek ipari és szolgáltató tevékenységből származó bevétele hat évvel ezelőtt 64 milliárd forint volt. Az utóbbi két évben nem csak a gépipartól, kohászatától és a könnyűipartól kapott megrendelések csökkentek drasztikusan, hanem az élelmiszeripariak is. Változatlan áron számolva 1990-re 35 millióra estek vissza ezek a bevételek, ami az elmúlt évben még további 40 százalékkal mérséklődött.

A kereskedelem fejlesztését célzó hitelcsomagról várhatóan az első félévben megszülethet a megállapodás Magyarország és a Világbank között. Amennyiben a javasolt 100 millió dollárt megkapjuk, a vállalkozók a harmadik negyedévtől juthatnak a legfeljebb tízéves futamidejű hitelhez.

Külföldi cégek magyar partnereiknek jelenleg 8-10 millió dollárral tartoznak. Nincs szó a fizetés megtagadásáról, többségük csupán haladékokat kér.

Jelentősen leértékeli a jugoszláv dinárt. Eddig egy német márkáért hivatalosan 13 dinárt kértek, csütörtöktől viszont 50-60 dinárba kerül. A változás a feketepiacot alig érinti, mert ott már eddig is 90 dinárt kértek egy márkáért.

Naponta hét dekagramm húst, két dekagramm tojást és egy deka tejet fogyasztott az átlag kínai. A hivatalos statisztika szerint a városiak húsfogyasztása nem marad el jelentősen a világlátlagtól, a tejfogyasztás annál inkább.

A brit államvasutak megrendelte azt a hét vasúti szerelvényt, amely 1995 elején áll szolgálatba a csatornaalagútban. A mintegy 100 millió font sterling értékű megrendelést egy angol-francia gépipari csoport által vezetett konzorcium, a GEC-Alsthom kapta.

Nem csökkent drasztikusan a kereskedelem a jugoszláv polgárháború miatt a délszláv államokkal. Egy év alatt összesen félmilliárd dollár volt a forgalom értéke, ennek felét a szerb cégekkel bonyolítottuk le, Horvátország húsz, Szlovénia tizennyolc százalékkal részesedett.

A legtöbb ember elviekben elismeri, hogy gyökeres változásra szorul a gazdaság. Privatizálni kell, piacépes áruba szabad csak pénzt és munkát befektetni. A környezetében mindenki érzi a munkahely, a biztos kereset nimbuszának felértékelődését. A munkanélküliek arányát kifejező százalék hétről-hétre növekszik, s már ettől befészkelődhet az ember agyába egy eddig ismeretlen érzés, a létbizonytalanságtól való félelem. Ezt csak az az egészséges önvédelmi reflex közömbösítheti, hogy „velem mindez nem fordulhat elő, hiszen lóg a nyelvem, dolgozom, s szerintem jól.” Kevesek képesek felismerni önnön munkájuk haszontalanságát, hisz az tőlük független kritériumok szerint minősül annak. A szorító érzés akkor kezd fölülkerekedni, ha a rokon, a szomszédos műhelyben vagy irodában dolgozó jó kolléga hullik ki a rostán.

„Túlérlelt” döntés

A szőlőnek sem használ

A Szegedi Állami Gazdaság szőlőtermelésre alapozott, ásoththalmi és pusztamérgesi kerületében novemberben felmondtak száztiz dolgozónak, mivel az ágazat tartós válsága miatt nem kívánták tovább szaporítani veszteségeiket. Az ültetvények megmentése érdekében szerették volna mielőbb privatizálni a területet, a szőlőt és a műveléshez, illetve az esetleges borászkodáshoz szükséges eszközeiket. Több mint egy hónapja lapunkban már foglalkoztunk az akkor még nyitott kérdésekkel. Mivel a dolgozók felmondási ideje január elején lejárt, Sztanó János igazgatótól a fejleményekről érdeklődtünk.

Elképzelésükre, melyet már november elején ismertettek a vagyonügynökséggel, s a Bács megyében már kipróbált formával megegyezik, a mai napig sem mondták rá az áment. Azóta csak annyi az előrehaladás, hogy január 21-ére végre sikerült találkozt megbeszélni a Földművelésügyi Minisztérium illetékesével. E ráérőség annál inkább furcsa, mivel a szőlő műveléséhez hamarosan neki kéne látni. Addigra jó lenne tisztázott tulajdoni viszonyokat teremteni. Az állami vagyon mérsékelte, forgalmi értéket tükröző árverését ki merné engedély nélkül elkezdni?

Ásoththalmon a korábban ott foglalkoztatottak közel fele, 36 ember nem várja ölebe tett kézzel a késlekedő döntést, létrehozták a Vitifarm Kft-t. Szerződésre bérbe vettek 130 hektár szőlőt, az amortizációnak meg-

felelő, hektáronként évi 8-10 ezer forintos összegért. Az ingyenes vagyonjegyeik és a végkielégítésük összegének ellenértékeként 3 millió forintért vásároltak a termeléshez szükséges eszközökből. A bérleti szerződés addig lesz érvényben, míg a tulajdonjogot árverésen meg nem szerzik. Az átmeneti kitérő nélkül elképzelhető, hogy többen, s többre vállalkoztak volna. Pusztamérgesen az emberek eleve elzárkóztak a bérbevételestől, s csak a megvásárolható ültetvényért jelentkeznek majd (esetleg). Közeledik a tavasz, kár lenne ha a döntésképтелenség miatt szőlőtáblák maradnának met-szetlenül, műveletlenül. A szőlőszet-borászat enélkül is kockázatos terepe a vállalkozásnak, a bátrakat inkább biztatni kéne, mint akadályozni.

T. Sz. I.

Agrárkatalógust készít a GATE

A magyar mezőgazdaság strukturális átalakulásának következtében számos mezőgazdasági kisüzem alakul. Ezek beilleszkedését gazdasági rendszerünkbe elsősorban az információ hiánya hátráltatja. A közműltban a nagyüzemek mellett vállalkozások a termelésnek csak egy-egy láncszemét jelenthették, ma egész termelési vertikumokat foghatnak át önálló kisüzemként. Így megnőtt az igény a kisüzemi technológiák iránt. Ezzel indokolja a Gödöllői Agrártudományi Egyetemen felállított szerkesztőbizottság annak a katalógusnak a szükségességét, amelyet június 31-ig állítanak majd össze.

A katalógus tartalmazza a ma Magyarországon beszerezhető összes technológiai tervet és eszközt, ami a vállalkozáshoz szükséges – mondja Durkó Károly, a szerkesztőbizottság sajtófelelőse. – A katalógus formája a legkedvezőbb lesz, mert csak a legfon-

tosabb adatokat – vázlatrajzokat, képeket, költségeket, közvetlen paramétereket, beszerzési lehetőségeket – tartalmazza. Az azonos technológiák egymás mellett szerepelnek, így lehetőség nyílik a vállalkozók számára az összehasonlításra. Mintegy 3000 hazai és külföldi cég szerepeltetésével a teljes érdekeltségi hálót be tudjuk mutatni. Feltárjuk a hitel-szerzési lehetőségeket és formákat, különös tekintettel a nemzetközi forrásokra. A kiadó egy olyan szaktanácsadási rendszert működtetne, amely az ajánlott technológiák közvetlen adaptálását is elvégzi. A katalógus 300-400 oldal terjedelemben jelenik meg, és meghatározott időnként újraszerkesztik, bővítik az új eredményekkel és lehetőségekkel. A katalógus célja segíteni a vállalkozókat, hogy az általuk folytatni kívánt tevékenységhez a leggyorsabban a legmegfelelőbb feltételeket tudja megteremteni.

Évindító az iparban

Főleg külföldieket ruház a ruhagyár

– Milyen az 1991-es év gazdasági mérlege?

– Tavalyi tevékenységünk eredménye 55 millió forint vállalati nyereség. Az év tanulása, hogy eredményesebben tudnánk dolgozni, ha a gyár rendelkezne külkereskedelmi joggal és lehetőséggel. Az export esetében rendkívül lényeges ugyanis a rövid átfutási idő, ami a külföldi megrendelőkkel való közvetlen kapcsolattal érhető el. Ebbe azonban csak óvatosan szabad beleválni, mert néhány országba csak ügynökségeken keresztül lehet exportálni, először tehát ki kell építeni a megfelelő kapcsolatokat.

– Milyen piacokra számítanak ebben az évben?

– Hetven százalékban tőkés piacra termelünk majd. Öltönyöket az Egyesült Államokba, Kanadába, Angliába és Finnországba szállítunk, női ruhákat Olaszországba és Németországba, munkaruhát pedig Svájcba. Belföldi megrendelőink közül a legjelentősebbek a fegyveres erők, a polgári piac meglehetősen szűk, és várhatóan tovább szűkül majd. Ez az arány a gyárnak is előnyös, mert a tőkés

Ez egy olyan cég, ahol jól sikerült a piacváltás. Ezt mutatja, hogy a Szegedi Ruhagyár nyereséges évet zárt, és 1992-re is 12,5 millió forint nyereségre számítanak. Terveikről az igazgatótanács ülése után Juhász Géza vezérigazgatót kérdeztük.

partner maga hozza a nyersanyagot, itthon viszont kissé nehézkes a beszerzés. A kelet-európai piac rendeződésére 1992-ben még nem számítottunk, de figyelemmel kísérjük az ottani változásokat.

– Mekkora kapacitással működik a vállalat, és mi lesz a megmaradt bér munkás üzemek sorsa?

– A vállalati kapacitás lekööttsége 70-75 százalékos. A legnagyobb leterhelés több, mint 93 százalékos arányban a szegedi gyár esetében látszik biztosítottnak. A bér munkás üzemek – bár teljes kapacitással működnek az idén – lényegesen kisebb arányban, mindössze 2 százalék erejéig veszik ki részüket a termelésből.

– Mekkora árbevételre számítanak?

– Számításaink szerint a vállalati termelés meghaladja a 900 millió forintot. Sajnos, az exportárak csak kis mértékben emelkednek. A termelésnek ez a volumene közel van ahhoz a kritikus ponthoz, ami alatt a vállalat működése nem lehet gazdaságos. A vállalat mai kapacitását ugyanis nem lehet kevesebb mennyiséggel nyereségesen működtetni.

– Lesz-e fejlesztés, és mire számíthatnak a dolgozók?

– Fejlesztésre mindenképpen szükség van, mert az exportpiacon csak jó minőséggel lehet magasabb árakat elérni. Idén elsősorban a szabászatunkat és a bácsalmási női felsőruházati gyáregységünket fejlesztjük, amelyek olasz megrendelőnek dolgozik. A közvetlen dolgozói létszámot 5 százalékkal kívánjuk növelni, a közvetett pedig ugyanennyivel csökkenteni, de nem elbocsátásokkal, hanem természetes létszámleépüléssel. Dolgozóink február elsejétől 20 százalékos bérnövekedésre számíthatnak.

KECZER

Érzelmek nélkül?

Az igazi pánik akkor tör ki, amikor ismertté válik, fogytán a feladat, netán csak az erre a célra elkölthető forint. A végeredmény ugyanaz: négy helyett kettő adminisztrátor, felfő, vagy esztrogálys maradhat. Node kik legyenek azok? A négygyermekes családanya, a nyugdíjkorhatár felé közeledő, a munkájába temetkező és a túlórázásra bármikor előrángatható egyedülálló?

A személyre szóló kellemtelen döntést legtöbbször nem az első számú vezető hozza, mondván a közvetlen főnök a figyelembe vehető részletek legjobb ismerője. S ő az, aki először kénytelen meghasonlítani az eddig beléje rögzült erkölcsi normával. Tudja, az aranyos Kati a lelket kiteszi, amikor itt van, de hol az óvodából, hol a bölcsődéből hívják: azonnal menjen a gyerekért, mert megint belázasodott. Az idősebb kolléga meg

számtalan nyavalyát összeszedett (pont itt és pont az itteni hajtástól), igaz nem jelent beteget, de sehogy se halad a dologával.

Belegondol, ha őket hagyja meg, saját egzisztenciáját veszélyezteti, ugyanis amint kidőlnek a munkatársai, a részlege nem tudja teljesíteni a megrendelést, az aznap feltétlen elvégzendők csorbát szenvednek. S ki tudja, a kistők főnöke egy hasonló kényszer szorításában alkalmazatlan nem fogja-e ezt az orra alá dörgölni. Érző szíve – más megfogalmazásban, vezetői alkalmatlansága – miatt már az utcán morfondírozhat az erkölcsi emelkedettség jutalmáról.

A kemény szív, a rideg ész diadalát talán visszaigazolja majd a teljesítmények, s át-tételeken a perifériára sodródtak is részesülnek belőle. Addig viszont ne várjunk tőlük belenyugvást. Mindezt egy, a

napokban hozzánk érkezett levél juttatta eszembe: „...Jól ismerv a népgazdaság helyzetét és a piaczgazdaságra való áttállás tervét, tudom, hogy ez lassú és nehéz folyamat, ami kitaró és ésszerű munkát követel. Igazgatónk, valamint a vezetőség az ország szociálpolitikai tervét figyelmen kívül hagyva – mely kiemeli a többgyermekes nagycsaládok támogatását ezekben a nehéz helyzetekben is – fizikai dolgozói létszámcsökkentését kívánja nagy arányban végrehajtani, amiben szerepel négy gyermeket nevelő anya is. Úgy érzem, ez nem tekinthető támogatásnak. Az Országgyűlés tájékoztatójában még nem volt szerencsém hallani, hogy az első létszámcsökkentésben a nagycsaládok kapják mihamarabb kézhez a munkakönyvet. Nem vagyok közgazdász sem politikus, de ezek az intézkedések egy kicsit túlzásnak tűnnek a demokratikus átalakulásban.”

TÓTH SZELES ISTVÁN

Levonni jó dolog

No de ennyit?

Meglehetősen sok lelkes, illetve kételkedő telefont kapott a helyi APEH a pénteki számban befejeződött, „Adóspóroló” című sorozat második része után, amelyben lapunk – az anyag az Atlantic Sajtószolgálatától érkezett – kissé elragadtatta magát az adólevonási lehetőségek ismertetésénél. „Hasonlóképpen – mármint az alkalmazotti kedvezményhez hasonlóan – vonhatjuk le az adóból a lakásépítésre és a közüzemi fejlesztésre fordított összeg egyharmadát is – de ez nem változott a tavalyelőttihez képest” – írtuk.

Sajnos e mondat egyetlen megállapítása sem helytálló, így mindjárt az elején kedvét kell szegnünk azoknak a lakásépítőknek, akik az elmúlt év folyamán ruháztak be és a cikket olvasva esetleg arra gondoltak, hogy a költség egyharmadát levonhatják az adójukból. Ezt már csak azért sem tehetik meg, mert ilyen lehetőség az adóit csökkentő tételek hatpontos felsorolásánál a mostani bevallásban még közelítőleg sem szerepel. Mint ahogy nem szerepel a levonható tételek között a közüzemi fejlesztésre fordított összeg egyharmada sem. Ez tehát mégis változott a tavalyelőttihez képest, amikor az önerős csatornázási akciók idején valóban volt ilyen lehetőség. Most nincs, legalábbis az adóbevallásokat érintően nincs. „A mostani adónál az az érvényes, hogy havi háromszáz forintig vonhatjuk le a szakszervezeti tagdíjat” – állítottuk meg ebben a részben, időközben azonban az Alkotmánybíróság másrendelkezett: „A 49/1991 (IX. 27.) AB határozata kimondta, hogy a munka-vállalói érdekképviseletet ellátó szervezet részére az adóévbefizetett (levont) tagdíjnak nem csak a havi háromszáz forintot meg nem haladó része vonható le az adóalapból, hanem annak teljes összege.” Ez természetesen januárig visszamenő hatályú rendelkezés.